

Repetitorium vyšších rostlin 11

Vít Grulich

Rubiaceae

- součást asteridové větve dvouděložných
- převážně dřeviny, v mírném pásmu téměř výhradně byliny

Rubiaceae

- listy vstřícné nebo v přeslenech
- jednoduché
- palisty vždy přítomny
  - někdy tzv. vmezeřené

Rubiaceae

- květenství založeno na vidlanech
  - tvoří laty nebo vrcholíky
- květy často malé
- oboupohlavné
- (3-)4-5četné
- aktinomorfní
- kalich často zakrnělý
- koruny srostlé
  - často kolovité

Rubiaceae

- tyčinky v počtu květních částí
  - Bázemi přirostlé ke koruně
- gyneceum zpravidla z 2 plodolistů
  - blizna hlavatá nebo laločnatá
  - semeník nejčastěji svrchní
    - počet pouzder odpovídá počtu plodolistů
  - placenta různorodá
- plod suchý
  - dvounažka, tobolka
- dužnatý
  - bobule, peckovice

Rubiaceae

- na různých stanovištích
  - lesy
  - louky
  - hory
  - plevele
- téměř kosmopolitní
  - převaha v tropech
  - 500 rodů, 7000 druhů
- alkaloidy
  - kofein
  - chinin

Rubia tinctorum

Galium rivale

Galium glaucum

Galium odoratum

Galium verrucosum

Galium verum

Cruciata laevipes

Crucianella latifolia

Coffea arabica

Coffea

Posoqueria latifolia

Calycophyllum candidissimum

Antirhea borbonica

Bertiera borbonica

Chassalia gaertnerioides

Keetia zanzibarica

Ixora chinensis

Ixora coccinea

Psychotria sp.

Psychotria elata

Psychotria poeppigiana

Morinda citrifolia

Gaertnera vaginata

Pentas lanceolata

Hamelia patens

Augusta rivalis

Arcytophyllum lavarum

Nertera granatensis

Apocynaceae

- součást asteridové větve dvouděložných
- dřeviny
  - stromy, keře, liány
- byliny
- sukulentí
- velmi často mléčnice
  - latex
- cévní svazky bikolaterální

Apocynaceae

- listy vstříčné nebo v přeslenech
- jednoduché
- u stonkových sukulentů mohou chybět
- palisty často přítomny
  - drobné

Apocynaceae

- květenství zpravidla vrcholičnaté
- květy většinou nápadné, velké
- oboupohlavné
- 5četné
- aktinomorfní
- kalich někdy (téměř) volný
- koruny srostlé
  - často kolovité

Apocynaceae

- tyčinky v počtu květních částí
  - bázemi přirostlé ke koruně
  - prašníky někdy vzájemně srostlé
  - někdy vzniká gynostemium
- gyneceum z 2 plodolistů
  - semeník svrchní nebo polospodní
  - plodolisty ne vždy dokonale srostlé (stylodia!)
- plod suchý
  - měchýřek
- dužnatý
  - bobule, peckovice
- semena někdy výrazně chlupatá

Apocynaceae

- ve střední Evropě výrazně teplomilné
- velká diverzita v tropech
  - převaha v tropech
    - mnohdy i v aridních územích
      - sukulenti
    - 355 rodů, 3700 druhů
- alkaloidy

Apocynum androsaemifolium

Allamanda cathartica

Thevetia peruviana

Adenium obesum

Plumeria rubra

Plumeria rubra

Mandevilla splendens

Carissa carandas

Cerbera manghas

Ervatamia divaricata

Secamone volubilis

Lacmellea panamensis

Tabernaemontana mauritiana

Tabernaemontana pachysiphon

Asclepias curassavica

Asclepias speciosa

Vincetoxicum hirundinaria

Calotropis procera

Gomphocarpus fruticosus

Periploca laevigata
subsp. *chevalieri*

Sarcostemma daltonii

Stapelia

Gentianaceae

- součást asteridové větve dvouděložných
- byliny
  - výjimečně dřeviny
- cévní svazky bikolaterální

Gentianaceae

- listy vstřícné
- jednoduché, celokrajné
- palisty chybějí

Gentianaceae

- květenství zpravidla vrcholičnaté
  - založeno na vidlanech
  - někdy jediný květ
- květy většinou nápadné, velké
- oboupohlavné
- 4-5četné
- aktinomorfní
- kalich srostlý
- koruny srostlé

Gentianaceae

- tyčinky v počtu květních částí
  - bázemi přirostlé ke koruně
- gyneceum z 2 plodolistů
  - semeník svrchní
  - placenta parietální
- plod tobolka

Gentianaceae

- výrazná vazba na hory
  - převaha v mírném pásmu
  - 85 rodů, 1000 druhů
- glykosidické hořčiny
- často ozdobné trvalky
  - skalničky

Gentiana pannonica

Gentiana punctata

Gentiana acaulis

Gentiana dinarica

Gentiana clusii

Gentiana brachyphylla

Gentiana bavarica

Gentiana verna

Gentiana pumila

Gentiana asclepiadea

Gentiana pneumonanthe

Gentiana affinis

Gentiana sceptrum

Gentiana calycosa

Gentiana cruciata

Gentiana glauca

Gentiana douglasiana

Gentiana sedifolia

Gentiana prostrata

Gentianella anisodonta

Gentianella praecox
subsp. *bohemica*

Gentianella
germanica

Gentianella obtusifolia

Gentianella
amarella

Halenia aquilegiella

Gentianopsis ciliata

Swertia perennis

Centaurium pulchellum

Centaurium tenuiflorum
subsp. *viridense*

Centaurium littorale

Centaurium erythraea

